

HIFA-RO

INFO

2022./XX./III./75.

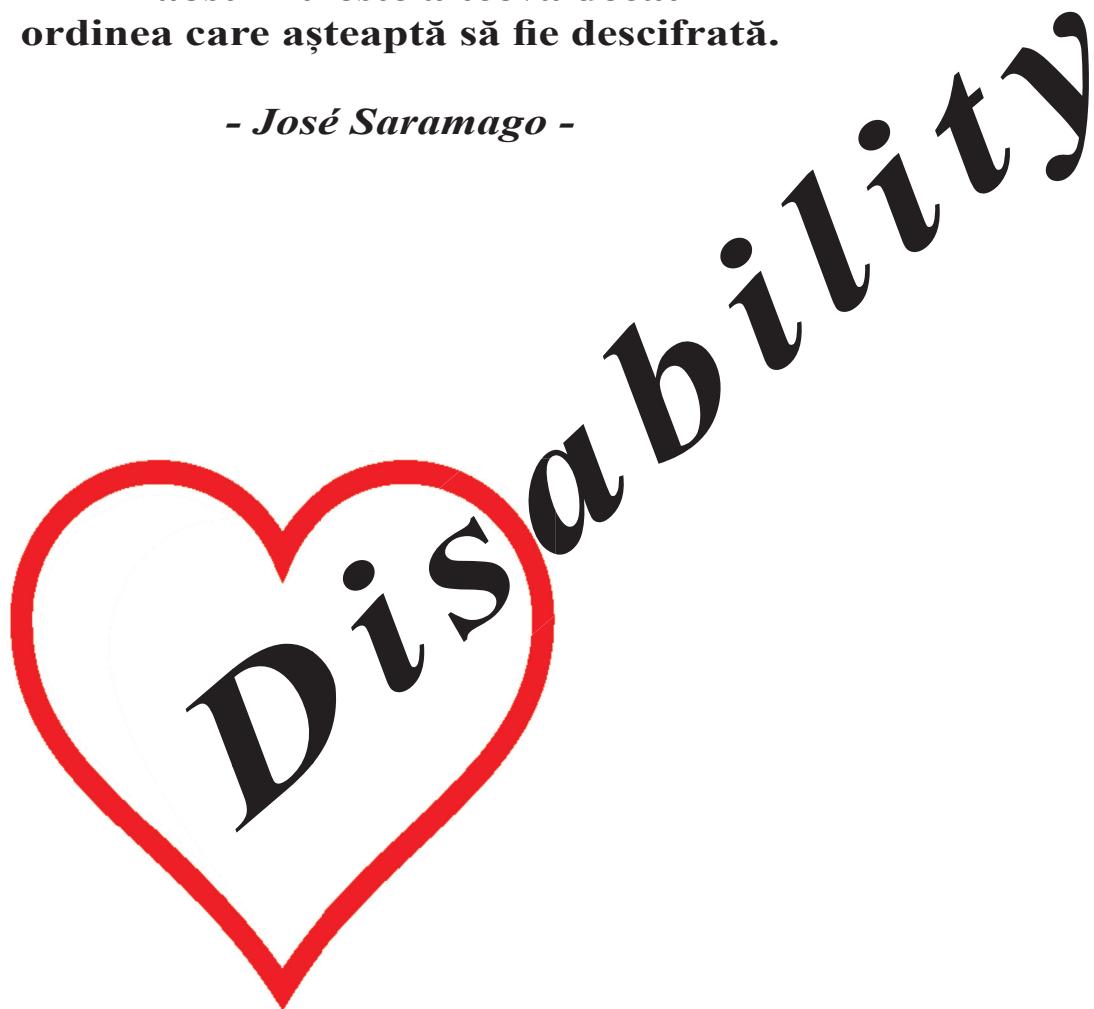
A HIFA-România Segítség
Mindenkinek Egyesület
negyedévi ingyenes lapja

Revista trimestrială gratuită
a Asociației HIFA-România
Ajutor pentru Toți

**A káosz
megfejtésre váró rend.**

**Haosul nu este altceva decât
ordinea care aşteaptă să fie descifrată.**

- José Saramago -

Támogatóink

- jogi személyek -

BETHLEN GÁBOR ALAP, FUNDATIA COMMUNITAS, ORTOPROFIL, CONSILIUL JUDEȚEAN MUREȘ, MUNICIPIUL TG. MUREȘ, MASTER DRUCK, FOMCO SRL, ADIMAG SRL, SC ALLCOLORS SRL, ZIMEX SRL, FERMA OPREA-AVI COM, NETSOFT SRL, FOTO SMILEY, THEREZIA, TORDAI IMPEX SRL, SALASTAR, SC LION VICTORIA SRL, SC KERNEL VENTURES SRL, PATHFINDER SRL, LATERAL, AN FEED, PSS, REEA

CONSILIUL
JUDEȚEAN
MUREȘ

MUNICIPIUL
TÂRGU-MUREŞ

OrtoProfil

LION
VICTORIA

RMDSZ

COMMUNITAS
ALAPITVANY

NEMZETIERNÖKSEG
NEMZETPOLITIKAI ALAMITITKÁRSÁG

PSS
POWER SUPPLY SYSTEMS UPS

salastar®

vopide in camp electrostatic

calitate de calitate pentru ferma dvs.

ADIMAG
MasterDruck
DESIGN & PRINT

LATERAL

FOTO
SMILEY.ro

MasterDruck
DESIGN & PRINT

KERNEL VENTURES

Köszönjük mindenki más támogatását!
Segíts, hogy segíthessünk!

Mulțumim pentru sprijinul altora!
Ajută, ca să putem ajuta!

Megvalósítva a
Communitas Alapítvány,
a marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal Szociális
Osztálya, a Maros Megyei Tanács és a
Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.
támogatásával

MUNICIPIUL
TÂRGU-MUREŞ

COMMUNITAS
ALAPITVANY

Realizat cu sprijinul:
Fundatia Communitas,
Municipiului Târgu-Mureş - Direcția de Asistență
Socială, Consiliul Județean Mureș,
Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.

Köszönjük, hogy
adja 3,5%-val támogatja
munkánkat. Számítunk Önre
a jövőben is!

3,5%

Asociația HIFA-România
Cod de identificare fiscală: 13226582
Cod IBAN: RO30RNCB0188034979810001

Vă mulțumim că ne
sprijiniți cu 3,5% din impozit.
Contăm și în viitor pe
Dumneavoastră!

HIFA-RO INFO

Főszerkesztő

Főszerkesztő-helyettes

Korrektúra

HIFA-RO Kiadó igazgató

Levelezési cím

Iroda helyszín

Irodai időpont minden hétköznap

Egyéb elérhetőségek

Bankszámlaszám

A nyomtatásért felelős

Simon Judit-Gyöngyi

Csata Éva

Liliana Moldovan, Réti Ilona

Csata Éva

HIFA-România

RO 540554 Tg. Mureș B-dul Pandurilor 18/1

Tg. Mureș Pta Trandafirilor 61

10-17

Tel: 0744-959990, 0752062121

E-mail: office@hifa.ro

Website: www.hifa.ro

RO30RNCB0188034979810001/RON

RO03RNCB0188034979810002/EUR

RO13RNCB0188034979810016/USD

Master Druck Tel: 0265-262359

Redactor șef

Redactor-șef adjunct

Corectură

Director Editura HIFA-RO

Adresă de corespondență

Locație birou

Orarul biroului în zile lucrătoare

Alte contacte

Cont bancar

Responsabil pentru imprimare

HIFA-Ro Info = ISSN 2247-6709

ISSN-L = 2247-6709

Egy élhetőbb világért II.

Pentru o viață mai ușoară II.

Ebben a lapszámban folytatjuk előző lapszámunk gondolatmenetét (egy élhetőbb világ teremtése), ezúttal megszólítva fogyatékossággal élő személyeket és szakembereket egyaránt, akik a minden napjaik során szembesülnek a fogyatékosság nem elfogadásának következményeivel. Célunk továbbra is az, hogy bemutatva a sérültek világát, speciális szükségleteit, együttérzésre, közös gondolkodásra, párbeszédre, cselekvésre inspiráljuk a társadalom nem fogyatékossággal élő tagjait. Hisszük, hogy a látszólagos közöny mögött a fogyatékosság meg nem értése áll, és bízunk benne, hogy ez a szakadék áthidalható.

Az 1948-as ENSZ-i közgyűlésen aláírták azt a nyilatkozatot, melyben a fogyatékkal élők jogait erősítették meg: szabadság, biztonság, élet, kultúra, művelődés, vallás, véleménynyilvánítás. Sorolhatnám, hogy azóta hány közgyűlés, konvenció, találkozó, világprogram volt, mely célul tűzte ki a fogyatékossággal élő emberek esélyegyenlőségét, illetve a diszkrimináció megszüntetését. Sajnos azt tapasztaljuk, hogy a hosszú idő óta tartó törekvések ellenére még mindig vannak hiányosságok a fogyatékossággal élők esélyegyenlőségét illetően úgy társadalmi, egyházi mint családi szinten.

Szembenjünk ebben a lapban néhány alapvető fontosságú információval, törvénytelivel, illetve a fogyatékossággal élő emberek törekvéseiivel, szükségleteivel. Bízunk benne, hogy az itt megosztott gondolatok minden érzékeny lélekkel rendelkező embert segíthetnek a szemléletváltásban, a megfelelő attitűd kialakításában.

În acest număr, continuăm linia de gândire din numărul nostru anterior (Crearea unei lumi mai ușor de trăit), de data aceasta adresându-ne atât persoanelor cu dizabilități, cât și profesioniștilor care se confruntă cu consecințele neacceptării dizabilității în viața de zi cu zi. Scopul nostru este de a continua să inspirăm compasiune, gândire colectivă, dialog și acțiune în rândul membrilor fără dizabilități din societate prin prezentarea lumii persoanelor cu dizabilități și a nevoilor lor speciale. Credem că în spatele indiferenței aparente se ascunde o lipsă de înțelegere a dizabilității și suntem încrezători că acest declaj poate fi depășit.

În cadrul Adunării Generale a ONU din 1948, a fost semnată o declarație care susține drepturile persoanelor cu dizabilități: libertate, securitate, viață, cultură, educație, religie și exprimare. Aș putea continua la nesfârșit despre câte adunări, convenții, întâlniri și programe mondiale au avut loc de atunci pentru a promova egalitatea de șanse pentru persoanele cu dizabilități și pentru a elimina discriminarea. Din păcate, în ciuda eforturilor depuse de-a lungul unei perioade lungi de timp, există încă lacune în ceea ce privește egalitatea de șanse a persoanelor cu dizabilități la nivel social, ecclastic și familial.

Haideți să dezvăluim în această revistă câteva informații esențiale, legi, aspirații și nevoi ale persoanelor cu dizabilități. Sperăm că ideile împărtășite pot ajuta pe toți oamenii cu un suflet sensibil să-și schimbe atitudinea și să dezvolte o atitudine corectă.

Szerkesztőség

Redacția

Önállóság és autonómia

Mit jelent ez egy látássérült szemszögéből?

Az volt az álmom, hogy önállóan közlekedjem a városban egy fehér bot segítségével. Annak ellenére, hogy vállalkozó szellemű ember vagyok ez a tanulási időszak rengeteg kihívással jár.

Szülővárosomban három olyan helyszín van, ahol hangjelzéssel ellátott átjáró működik. Ezek segítenek bennünket, látássérülteket, hogy felismerjük, hogy pontosan mennyi idő áll a rendelkezésünkre az átkeléshez.

Sajnálatos módon azonban, az egyik legnagyobb csomópontban egy időben két helyen is szól a hangjelző. Annyit tehetek a pontos felismerés érdekében, hogy megfigyeljem, hogy honnan jön a közlekedő autók hangja, ami segít engem abban, hogy felismerjem, hogy éppen melyik átjáró az, amelyiken átkelhetek.

Néhány helyen a járdák egy szintben vannak az úttal. Emiatt előfordult velem, hogy leléptem az úttestre, anélkül, hogy tulajdonképpen észrevettem volna. Számomra hatalmas segítséget jelentene, ha a járdákon lenne tapintható kontrasztos burkolat, hogy mi a látássérültek is tudjuk, hogy pontosan milyen távolságra van az úttest. Hárrom, kettő, majd egy méterrel az úttest előtt lévő tapintható kontrasztos burkolat komoly segítség lenne számunkra.

Amikor mi, látássérültek felszállunk az autóbuszra - nem tudjuk felmérni, hogy pontosan hol vagyunk, ahogy egy idő után azt sem, hogy pontosan mennyi idő/távolság választ el attól a megállótól, ahol le szeretnénk szállni, csak abban az esetben, ha találunk valakit, aki nyitott is a segítségnyújtásra.

A legjobb számunkra az lenne, ha minden egyes megálló előtt egy hangjelzés tájékoztatna bennünket arról, hogy éppen hol is tartózkodunk, és melyik lesz a következő megálló, ahol a busz kinyitja ajtaját.

Independentă și autonomie

Ce înseamnă din punctul de vedere al unei persoane cu deficiență de vedere?

Visul meu era să învăț să circul în oraș cu ajutorul unui baston alb. Își cu toate că sunt o fire ambicioasă, din păcate această perioadă de învățare este plină de capcane.

În orașul meu natal sunt trei locații unde trecerea de pietoni are semnalizare sonor. Aceste semnale ne ajută pe noi, cei cu deficiență de vedere să ne dăm seama când avem voie să traversăm.

Din păcate la cea mai mare intersecție din oraș, două dintre aceste semnalizări sună deodată. Ceea ce trebuie să fac când sunt singură este să ascult de unde vin mașinile ca să pot să-mi dau seama, dacă este vorba despre trecerea pe care doresc să traversez, sau nu.

Trotuarele în unele locuri sunt la aceeași nivel cu drumul. Astfel mi s-a întâmplat să ajung pe drum fără să-mi dau seama de acest lucru. Pentru mine, ar fi de mare ajutor dacă ar exista pavaje tactile, ca noi, cei cu deficiență de vedere, să putem să ne dăm seama cât mai avem până să ajungem pe drum. Cu trei metri, doi sau un metru înaintea drumului dacă asfaltul ar avea semnale tactile – ne-ar fi de mare folos.

Dacă noi, cei cu deficiență de vedere, ne urcăm pe un autobuz – nu știm unde suntem, sau cât mai avem până la stația unde dorim să ajungem, numai dacă caram ajutorul cuiva – care este sau nu este deschis să ne ajute.

Ideal pentru noi ar fi dacă înaintea fiecarei stații ar exista un semnal sonor care să ne comunice stația respectivă, și stația la care vom ajunge la următoarea coborâre.

Unii spun că este dreptul nostru de a trăi o viață independentă, fără obstacole și bariere, care împiedică integrarea noastră în societatea în care trăim.

Néhányan azt állítják, hogy jogunk van az önálló, korlátok és akadályok nélküli élethez, a társadalmunknak egyenértékű tagjaként.

Én nem szeretnék jogokról beszélni. Csak emberségről. Ahhoz, hogy normális, önálló, termékeny életet élhessünk, szükségünk van annak a közösségnek a támaszára, amelyben élünk. Csak így, ebben a formában teljesedhetünk ki.

Bíró Adrienne

Bíró Adrienne

Akadálymentesség

Milyen a mozgáskorlátozottak számára az akadálymentes környezet?

A valóban akadálymentes környezet a lehető legnagyobb önállóságot biztosítja a mozgáskorlátozottaknak. A gödrös utak és a töredezett járdák megnehezítik, helyenként lehetetlenné teszik a közlekedést. A magas járdaszegélyek („bordurák”) is akadályt jelentenek. Ilyen esetben az lehet a megoldás, ha kb. egy méter szélességben kis lejtőt alakítanak ki a szegély mentén. Ez az idős embereknek, a babakocsis szülöknek is éppúgy fontos segítség, nemcsak a mozgássérülteknek, a nemlátóknak. De biztonsági okokból a felület legyen megkülönböztetve, hogy érezzék, hogy hol van a járda és az úttest közötti határ, vagy a lépcső kezdete és vége.

A súlyos állapotú mozgássérültek számára ki-alakított parkolóhelyeknek szélesebbeknek kell lenniük az átlagosnál 1,20 méterrel (2,50m+1,20m), mert csak így férnek a kocsi mellé a kerekessékkel és más segédesszökökkel mozgó emberek.

Az épületekben az akadálymentes bejárat legyen szintbe burkolva az utcával, magas küszöb nélkül. Ha egy régi épület nem alakítható át, olyankor rámpát lehet használni. De legyen betartva a biztonságos arány, a magasság a rámpa (feljáró) hossza és szögei között.

A törvények léteznek, a jogok ismertek, de az elszigeteltség, amellyel a mozgássérültek szembesülnek, azok változatlanok, mert a

Eu nu doresc să vorbesc despre drepturi. Ci numai despre omenie. Pentru a putea trăi o viață normală, independentă și plină de realizări, avem nevoie de suportul orașului în care trăim. Astfel devinem independenți.

Accesibilitatea

Ce înseamnă spațiul accesibilizat pentru persoanele cu dizabilitate fizică?

Un spațiu accesibilizat optim va aduce la o independentă maximă a persoanei cu dizabilitate fizică. Pe străzi, gropile de pe carosabil sau trotuarele uzate, peticite, neuniforme fac imposibilă deplasarea. Trotuarele și bordurile înalte sunt iarăși inaccesibile. Aici, o mică rampă lată de un metru ar ajuta nu numai persoanele în fotoliu rulant dar și persoanele în vârstă, mămicile cu bebeluși în cărucior dar și pentru nevăzători. Pentru nevăzători din motive de siguranță, suprafața trebuie distinsă cu suprafete de avertizare tactilo-vizuale, ca să fie semnalizat unde este limita dintre trotuar și carosabil, capăt de scări.

Parcările rezervate persoanelor cu grad accentuat de handicap vor fi mai late cu 1,20 metri (2,50m+1,20m) pentru a permite accesul unei persoane care utilizează un fotoliu rulant (cărucior) sau alte dispozitive medicale.

Accesibilizarea la intrarea clădirilor trebuie să fie fără praguri și se vor realiza prin aducerea la nivelul trotuarului, străzii. În cazul în care o clădire veche trebuie accesibilizată se va folosi o rampă. Acesta va avea un raport acceptabil și sigur între înălțime, lungime și unghiul rampei.

Legi există, drepturile sunt cunoscute, dar izolare, cu care persoanele cu dizabilități se confruntă este neschimbătă, pentru că mediul

környezet hozzáférhetetlen számukra, otthonok, lakások, tömbházak, városrészek, járdák, gyógyszertárak, sőt kórházak és közintézmények is. A legfontosabb cél az, hogy biztosítva legyen az akadálymentes hozzáférés, esélyegyenlőség, mint minden állampolgárnak, a közösségi erőforrásokhoz, segítségnyújtáshoz, tanácsadáshoz, és egyéb szolgáltatásokhoz.

Mit tehetek én a mozgássérültek életének javításáért?

Ha döntéshelyzetben vagyunk, olyan megoldásokat fogadjunk el az épített környezet, közlekedési eszközök kialakítására, amelyek a mozgássérültek számára is alkalmasak a minden napjai használatra. A tervezelőkészítéséhez vegyük figyelembe az önállóan közlekedő, aktív életet élő mozgássérültek gyakorlati tapasztalatait, tanácsait, ötleteit is.

Hivatkozás: Kormányközlöny 2013. március 5. - <http://www.primariasismeria.ro/DAS/DocumentePublice/RAPOARTE-STUDII/Extras%20NP-051-normativ-accesibilizare%20CLADIRI.pdf>

Kelemen Attila, Király Csaba, Nagy Kinga

Törvényes előírások

Törvényes előírások a fogyatékkal élők akadálymentes életére vonatkozóan

Az akadálymentesség a fogyatékkal élő személyek társadalmi beilleszkedésének és befogadásának létfontosságú kérdése.

Éppen ezért az akadálymentesség a fogyatékkal élő személyek számára rendkívüli fontossággal bír nemcsak hazai viszonylatban, hanem nemzetközi téren is. Ezt tükrözi az **ENSZ-nek a fogyatékkal élő személyek jogállását szabályozó Egyezménye**, amely az akadálymentességet alapelvként határozza meg.

E dokumentum 9. cikkelye az akadálymentességre vonatkozik, amely az önálló élet alapja ezen társadalmi csoport számára.

Az aláíró országok olyan intézkedéseket foghatatosítanak, amelyek biztosítják az esélyegyenlőségen alapuló hozzáférést a fizikai környezethez,

din jur le este inaccesibil. Locuințe, apartamente, blocuri, cartiere, trotuare, farmacii, chiar și spitalele și instituțiile publice. Obiectivul cel mai important în privința accesibilității constă în asigurarea accesului, pe baza de egalitate cu ceilalți cetățeni, la toate resursele comunității: asistență, consiliere, servicii.

Ce pot face pentru îmbunătățirea vieții persoanei care trăiește cu o dizabilitate?

Dacă suntem în situația de a lua decizii privind amenajarea spațiilor sau mijloacelor de locomotie este bine să căutăm cele mai bune soluții, care sunt utile și persoanelor cu dizabilitate fizică. La pregătirea propunerilor să fie luate în considerare și discuțiile și ideile propuse de persoanele active cu dizabilitate, care au cunoștințe practice și experiențe dobândite prin modul lor de viață.

Sursă: Normativ accesibilizare clădiri și spații publice, 5 martie 2013-
<http://www.primariasismeria.ro/DAS/DocumentePublice/RAPOARTE-STUDII/Extras%20NP-051-normativ-accesibilizare%20CLADIRI.pdf>

Kelemen Attila, Király Csaba, Nagy Kinga

Prevederi legale

Prevederile legale privind accesibilitatea persoanelor cu dizabilități

Accesibilitatea este un aspect esențial al integrării în comunitate și al incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități.

De aceea, accesibilitatea are o importanță majoră pentru persoanele cu dizabilități, nu numai pe plan național, ci și la nivel internațional. Acest lucru este subliniat în **Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități** prin faptul că accesibilitatea este, în egală măsură, un principiu general

Articolul 9 din acest document se referă la accesibilitate, baza unei vieți independente pentru această categorie de persoane.

Statele semnătare vor lua măsurile adecvate pentru a asigura accesul, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la

közlekedéshez, tájékoztatáshoz és a kommunikációs eszközökhöz, beleértve az informatikai és kommunikációs rendszereket is. Ezen intézkedéseket alkalmazzák az épületek, közutak, közlekedési eszközök, iskolák, lakások, egészségügyi intézmények és munkahelyek esetében.

A résztvevő országok kidolgozzák, elfogadják és ellenőrzik az alapvető szolgáltatások és kedvezmények elérhetőségét biztosító előírások alkalmazását.

Országunkban 2006-ban fogadták el a **448/2006-os törvényt**, amely a fogyatékkal élő személyek jogállását taglalja. E törvény szerint az akadálymentesség a fizikai környezet, valamint a tájékoztatási és kommunikációs eszközök átalakítását jelenti a fogyatékkal élő személyek igényeinek megfelelően, ami alapfeltétele a jogaiak és kötelezettségeik érvényesülésének a társadalomban.

Az alapelv gyakorlati alkalmazása

Ezen alapelv gyakorlati alkalmazása érdekében az állami hatóságok kötelesek a következő intézkedéseket foganatosítani:

- támogassa az új tájékoztatási, kommunikációs és gyógyászati segédeszközök kutatását, fejlesztését és előállítását;
- támogassa a fogyatékkal élők sajátos szükségleteire vonatkozó tájékoztatás tanrendbe való bevezetését;
- köz- és magánjogi személyekkel együttműködve vagy partnerségen szervezzen programokat, amelyek az akadálymentesség társadalmi elfogadottságát szolgálják.

Épületek

• A középületek, a közpénzből épített lakóépületek és azok bejáratai, a közszállítási eszközök és azok megállói, a taxik, a vasúti személysállítás és a föbb vasúti megállók, a köztéri parkolók, utcák és közutak, a tájékoztatási és kommunikációs közeg átalakítása történjen oly módon, hogy a fogyatékkal élők számára akadálymentes hozzáférést biztosítson.

• A műemlék épületek akadálymentesítése az építészeti jellegzetességek megőrzésével történik. Az akadálymentesítési munkálatok költségeit a központi vagy a helyi önkormányzatok

transport, informație și mijloace de comunicare, inclusiv la tehnologii și sistemele informative și de comunicații. Aceste măsuri vor fi aplicate la: clădiri, drumuri, mijloace de transport și alte facilități interioare sau exterioare, inclusiv școli, locuințe, unități medicale și locuri de muncă.

Statele Părți vor elabora, promulga și monitoriza implementarea standardelor minime și instrucțiunilor pentru accesibilizarea facilităților și serviciilor.

În țara noastră, în anul 2006 a fost adoptată **Legea nr. 448/2006** privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap. Conform acestei legi, accesibilitate înseamnă: "ansamblul de măsuri și lucrări de adaptare a mediului fizic, precum și a mediului informațional și comunicativ conform nevoilor persoanelor cu handicap, factor esențial de exercitare a drepturilor și de îndeplinirea obligațiilor persoanelor cu handicap în societate".

Aplicarea principiilor

În vederea aplicării acestui principiu, autoritățile publice au obligația să ia următoarele măsuri specifice:

- să sprijine cercetarea, dezvoltarea și producția de noi tehnologii de informare și comunicare și tehnologii asistive;
- să susțină introducerea în sistemul educațional a unor cursuri referitoare la problematica nevoilor specifice a persoanelor cu handicap;
- să deruleze, în colaborare sau în parteneriat cu persoanele juridice, publice ori private, programe de accesibilitate sau de conștientizare.

Construcții

• Clădirile de utilitate publică, căile de acces, clădirile de locuit construite din fonduri publice, mijloacele de transport în comun și stațiile acestora, taxiurile, vagoanele de transport feroviar pentru călători și persoanele principalelor stații, spațiile de parcare, străzile și drumurile publice, mediul informațional și comunicativ vor fi adaptate, astfel încât să permită accesul neîngrădit al persoanelor cu handicap.

• Clădirile de patrimoniu și cele istorice se vor adapta, cu respectarea caracteristicilor arhitectonice. Costurile lucrărilor necesare pentru realizarea adap-

költségvetéséből, illetve magán tőkével rendelkező jogi személyek saját forrásainból fedezik.

- A helyi önkormányzatok kötelesek az épületek és építmények műszaki átvételi bizottságaiba felvenni az Országos Fogyatékosügyi Hatóság vagy a fogyatékkal élők érdekeit képviselő civil szervezetek képviselőit.

- A hatóságok csak abban az esetben bocsátják ki a műszaki jóváhagyást, a középületek számára, ha az akadálymentesítés teljes mértékben megvalósult. Ugyanez a kötelezettség vonatkozik azon lakóépületekre is, amelyek közpénzből épültek vagy lettek felújítva.

Közlekedés

A fogyatékkal élők akadálymentes közlekedésének és utazásának biztosítása érdekében a helyi önkormányzatok kötelesei a következők:

- az összes forgalomban lévő tömegközlekedési eszköz akadálymentesítése;

- a tömegközlekedési eszközök megálló és beszállóhelyeinek tapintható kontrasztos burkolattal való felszerelése;

- látás és hallássérültek igényeinek megfelelő kijelző táblák felszerelése a tömegközlekedési eszközökre;

- a tömegközlekedési eszközök útvonalának megfelelő nagyságú és színű betűkkel való megjelölése;

- a taxi vállalatok kötelesek legalább egy keréresséket használó fogyatékkal élő személy szállítására alkalmas gépjárművet biztosítani. Diszkriminációnak számít, ha a taxi autóvezetője megtagadja a fogyatékkal élő személy és mozgását segítő eszköze szállítását;

- a közutak gyalogátkelőinek akadálymentesítése, beleértve a nagyforgalmú útkezteszéződések gyalogátkelőinek tapintható kontrasztos burkolattal, hang és fényjelző rendszerrel való felszerelését;

- a sérült személyt kísérő vakvezető kutyá szabadon és ingyenesen közlekedhet a köztereken és a közszállítási eszközökön

- a vasúttársaságok rendelkezzenek legalább egy akadálymentesített vasúti kocsival, és

tărilor se suportă din bugetele autoritaților administrației publice centrale sau locale și din sursele proprii ale persoanelor juridice cu capital privat.

- Autoritațile administrației publice locale au obligația să includă reprezentanți ai Autoritații Naționale pentru Persoanele cu Handicap sau ai organizațiilor neguvernamentale ale persoanelor cu handicap în comisiile de recepție a lucrărilor de construcție ori de adaptarea obiectivelor.

- Autoritațile au obligația să elibereze autorizația de construcție pentru clădirile de utilitate publică numai în condițiile în care este permis accesul neîngrădit al persoanelor cu handicap. Aceși obligație se aplică și pentru clădirile de locuit care se construiesc, se consolidează, se reabilităză, sau se modernizează din fonduri publice.

Transport

Pentru a facilita accesul neîngrădit al persoanelor cu handicap la transport și călătorie, autoritațile administrației publice locale au obligația

- adaptarea tuturor mijloacelor de transport în comun aflate în circulație;

- adaptarea tuturor stațiilor mijloacelor de transport în comun, inclusiv marcarea prin pavaj tactil a spațiilor de acces spre ușa de intrare în mijlocul de transport;

- montarea panourilor de afișaj corespunzătoare nevoilor persoanelor cu handicap vizual și auditiv în mijloacele de transport public;

- imprimarea cu caractere mari și în culori contrastante a rutelor și a indicativelor mijloacelor de transport în comun;

- operatorii de taxi au obligația să asigure cel puțin o mașină adaptată transportului persoanelor cu handicap care utilizează fotoliul rulant. Constitue discriminare refuzul conducătorului de taxi de a asigura transportul persoanei cu handicap și a dispozitivului de mers;

- adaptarea trecerilor de pietoni de pe străzile și drumurile publice, inclusiv marcarea prin pavaj tactil; montarea sistemelor de semnalizare sonoră și vizuală la intersecțiile cu trafic intens;

- câinele-ghid care însoțește persoana cu handicap grav are acces liber și gratuit în toate locurile publice și în mijloacele de transport;

a főbb állomásokat is akadálymentesíteni kell a kerekesszékes fogyatékkal élők számára;

- tapintható kontrasztos burkolattal jelöljék meg a beszállóhelyhez, jegypénztárhoz vagy más, utasok számára fontos helyhez vezető útvonalat.

- a középületek melletti parkolók akadálymentesítettek 4%-ok, de nem kevesebb mint 2 ingyenes hely a fogyatékkal élő személyeket szállító gépkocsik számára lesz fenntartva és nemzetközi jelzéssel kijelölve:

- a fogyatékkal élő személyek vagy azok törvényes képviselői kérhetnek ingyenes parkolásra feljogosító igazolványt;

- fogyatékkal élő személyt szállító, parkolókártyával rendelkező gépjármű ingyenesen parkolhat;

- ha szükség van rá biztosítanak a fogyatékkal élő személyek számára igénylésre ingyenes parkolóhelyet a lakhelyükhez a lehető legközelebb.

Információ és kommunikációs közeg

- a könyvkiadók kötelesek a könyv és folyóirat nyomtatáshoz használt elektronikus betűmintákat az erre felhatalmazott jogi személyek rendelkezésére bocsátani, hogy kiadtott olvasmányaikat megfelelő formátumura alakítva látássérült és olvasási nehézségekkel küzdő személyek számára elérhetővé tegyék;

- a közkönyvtárak kötelesek látássérült és olvasási nehézségekkel küzdő személyek számára elérhető könyveket biztosítani;

- a bankok kötelesek kérésre a fogyatékkal élő személyek rendelkezésére bocsátani banki kivonatotokat, vagy más iratokat a számukra megfelelő formátumban;

- a banki és postai alkalmazottak kötelesek segítséget nyújtani a fogyatékkal élő személyek kérésére a nyomtatványok kitöltésénél;

- az országos és helyi hatóságok, intézmények és magánjogi személyek kötelesek a hallás-sérült, valamint a hallás- és látássérült személyek számára hivatalos jeltolmácsot biztosítani;

- az országos és helyi hatóságok, intézmények és magánjogi személyek kötelesek a tájékoztatást és adat szolgáltatást a fogyatékkal élő személyek számára hozzáférhetővé tenni;

- operatorii de transport feroviar trebuie să adapteze cel puțin un vagon și stațiile principale de tren, pentru a permite accesul persoanelor cu handicap care utilizează fotoliul rulant;

- să marcheze prin pavaj tactil contrastant căile spre peroanele de îmbarcare, ghișee sau alte utilități;

- parcările de pe lângă clădirile de utilitate publică, vor fi adaptate, rezervate și semnalizate prin semn internațional cel puțin 4% din numărul total al locurilor de parcare, dar nu mai puțin de două locuri, pentru parcarea gratuită a mijloacelor de transport pentru persoane cu handicap:

- persoanele cu handicap sau reprezentanții legali ai acestora, la cerere, pot beneficia de o legitimație pentru locurile gratuite de parcare;

- autovehiculul care transportă o persoană cu handicap posesoare de legitimație beneficiază de parcare gratuită;

- în spațiile de parcare ale domeniului public și cât mai aproape de domiciliu se repartizează locuri de parcare gratuită persoanelor cu handicap care au solicitat și au nevoie de astfel de parcare.

Mediu informational și comunicational

- editurile au obligația să pună mătrițele electronice utilizate pentru tipărirea cărților și revistelor la dispoziția persoanelor juridice autorizate care le solicită pentru a le transforma în format accesibil persoanelor cu deficiențe de vedere sau de citire;

- bibliotecile publice au obligația să înființeze secții cu carte în formate accesibile persoanelor cu deficiențe de vedere sau de citire;

- băncile au obligația să pună la dispoziția persoanelor cu handicap, la solicitarea acestora, extrase de cont și alte informații în formate accesibile;

- angajații băncilor și a poștei poștale au obligația de a acorda asistență în completarea formularelor, la solicitarea persoanelor cu handicap;

- autoritățile și instituțiile centrale și locale, publice sau private asigură, pentru persoanele cu handicap auditiv, interpréti autorizați ai limbajului mimico-gestual sau ai limbajului specific al persoanei cu surdo-cecitate;

- autoritățile centrale și locale publice, precum și instituțiile centrale și locale, publice sau de drept privat, au obligația de a asigura servicii de informare și documentare accesibile persoanelor cu handicap;

• az országos és helyi hatóságok, intézmények kötelesek saját weboldalukat tökéletesíteni annak érdekében, hogy a dokumentumok elektronikus formátumban is elérhetővé váljanak a láts-, hallás- és értelmi sérült személyek számára.

Turizmus

- a szálloda tulajdonosok kötelesek:
  - legalább egy szobát akadálymentesíteni oly módon, hogy az használható legyen a kelekesszékkel közlekedő személy számára;
  - tapintható burkolattal vagy szönyeggel jelöljék meg a bejáratot, recepciót és rendelkezzenek az épület tapintható térképével;
  - a felvonókat lássák el tapintható jelekkel.

Büntetések

Az akadálymentesítésre vonatkozó törvényes előírások be nem tartása 6000-12000 lejig terjedő pénzbírsággal járható. A bírságok megállapítása és kiszabása a szociális felügyelők hatásköre.

• autoritățile centrale și locale publice, au obligația de accesibilizarea paginilor de internet proprii, în vederea îmbunătățirii accesării documentelor electronice de către persoanele cu handicap vizual, mintal și auditiv.

Turism

- proprietarii de hoteluri sunt obligați:
  - să adapteze cel puțin o cameră pentru găzduirea persoanei cu handicap care utilizează fotoliul rulant;
  - să marcheze prin pavaj sau covoare tactile intrarea, recepția și să dețină harta tactilă a clădirii;
  - să monteze lifturi cu însemne tactile.

Sanctiuni

Nerespectarea prevederilor legale privind accesibilitatea se sancționează cu amendă contravențională între 6.000-12.000 lei, constatarea contravențiilor și aplicarea amenzilor făcându-se de către inspectorii sociali.

Márton Zolyomi Attila Csaba

Márton Zolyomi Attila Csaba

Weboldalak akadálymentesítése

Accesibilizarea paginilor web

Nem csak a fizikai térben, épületek, járdák, lépcsők esetében szükséges akadálymentesítésről beszélni, hanem az esélyegyenlőség az online térben is szükséges. A weboldalak esetében is beszélhetünk akadálymentesítésről. Ez arról szól, hogy az online tér kialakítása legyen olyan, amelyet a felhasználók sérültségükktől függetlenül könnyen tudnak használni. Virtuális térben „fogyatékossának” tekinthető a nem-látó, gyengénlátó, színvak, színtévesztő, halássérült, mozgássérült személy, (ugyanakkor ide sorolhatjuk azokat a felhasználókat is, akik monokrom eszközöket, elavult technológiát, régi böngészőt, hangszóróval nem rendelkező számítógépet, csak billentyűzetet vagy csak egeret használnak. Ahhoz, hogy a weboldalak a fent felsorolt személyek számára is használhatóak legyenek, 1999-ben született egy határozat, miszerint a weboldalakat világszinten egységesít-

Accesibilizarea paginilor web. Când vorbim de accesibilizare, nu ne gândim doar la spațiul fizic, clădiri, trotuare, scări ci și la accesibilizarea spațiului virtual, a paginilor web. În acest sens se va crea un spațiu virtual, în care vizitatorii indiferent de dizabilitatea lor îl pot utiliza cu ușurință. În spațiul virtual avem utilizatori care au deficiențe de vedere, auz, locomotor, (menționăm aici și persoanele care folosesc monitoare monocrom, tehnologii vechi, browser învechit, calculator fără sistem audio), sau persoane care se folosesc doar de un mouse sau o tastatură. În 1999 s-a luat decizia prin care paginile de internet/site-urile să fie standardizate la nivel global ca să fie utilizabile și de către persoanele cu diferite deficiențe. Drept urmare,

ni kell. Ennek következtében a W3C létrehozta a WCAG-t, a Web Akadálymentesítési Útmutatót, amely minden olyan szabványt tartalmaz, amelyet egy akadálymentes honlapnak követnie kell.

A weboldalakat akadálymentességi szempontból három különböző kategóriába sorolják, annak függvényében, hogy mennyire felelnek meg a WCAG szabványnak.

Az első kategória az A, ezt követi az AA és a legmagasabb szint az AAA kategória. Egy weboldalnak a minimálisan ajánlott akadálymentesítési fokozata AA.

Egy weboldal akadálymentesítésénél négy irányelvet veszünk figyelembe:

1. Észlelhetőség – A felhasználói felület elemeit úgy kell megjeleníteni, hogy a felhasználók azt érzelni tudják. Például fontos szövegalternatívák biztosítása, hogy szükség esetén a szöveg típusát, méretét, színét, akár nyelvét változtatni lehessen.

2. Működtethetőség – A felhasználói felület parancsai legyenek különböző módon elérhetőek. Például legyen billentyűkombináció különböző parancsokhoz, valamint billentyűzettel való navigálhatóság a weboldal felületén.

3. Érthetőség – A weboldal működtetése érthető és egyértelmű kell legyen ugyanúgy, ahogy az oldalon megjelenő szöveg is.

4. Megbízhatóság – A weboldal tartalma elérhető és hozzáférhető kell legyen a különböző kisegítő alkalmazások számára is, mint például képernyőolvasó szoftverek, hangvezérlésű szoftverek, stb.

Napjainkban már számtalan olyan validáló program létezik, akár online is, ahol könnyedén tudjuk a saját weboldalunkat akadálymentesítés szempontból elemezni. Egy ilyen validáló szoftver kielemzi az aktuális weboldalunkat, kimutatja a hibákat és sok esetben javítási javaslatokat is ad. Ezek után meg besorolja a szabványnak megfelelő kategóriába.

A weboldalak akadálymentesítési elveiről bővebb információ a <https://www.w3.org/> oldalon található.

W3C (Consortiu mondial Web) a creat WCAG care este un Ghid de accesibilitate site. Site-urile sunt clasificate în trei categorii diferite.

Site-urile web sunt clasificate în trei categorii diferite de accesibilitate, în funcție de conformitatea lor cu standardul WCAG.

Prima este clasificată cu litera A, urmată de AA, cea mai bună clasificare fiind AAA. Pentru un site este recomandat să fie minim la nivelul de încadrare AA.

Accesibilizarea unui site trebuie să se baseze pe patru directive:

1. Perceputilitate- elementele platformei/suprafetei vor fi vizualizate în aşa fel încât să fie percepute de utilizator. De exemplu, alternative prin care se va asigura tipul, mărimea, culoarea și limba textului, dacă e nevoie de schimbarea lui.

2. Funcționabilitate- comenziile platformei de utilizare trebuie să fie accesibile în diferite variante. De exemplu, combinații de taste pentru diferite comenzi și navigabilitate cu ajutorul tastaturii .

3. Explicabilitate - Funcționalitatea site-ului să fie ușor de înțeles și clar precum și textul de pe pagină.

4. Siguranța în utilizare - Pagina de web trebuie să fie abordabilă pentru diferite aplicații, cum ar fi softurile-le de citire a textelor și a imaginilor, comenzi vocale etc.

În prezent avem multe programe pentru atestarea online/offline a site-urilor noastre din punctul de vedere al accesibilizării. Un program de acest fel, analizează accesibilitatea site-ului semnalând erorile și dându-ne sugestii de rezolvare. După acest pas primim și clasificarea în categoria corespunzătoare.

Mai multe informații despre principiile de accesibilizare a paginilor web găsim pe pagina <https://www.w3.org/>

*Cei care ne-au ajutat în
cumpărarea mașinilor!*

*Aki az autók megvásárlásában
segítettek!*

KÉSZÜLT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMITTKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
ÁLP

HIRSCHMANN
AUTOMOTIVE

by ALIAT
A . M . S

F GROUP
FOMCO

 LECO
TEHNICA MIȘCĂRII

St. Georgius
MANAGER CLUB

CENTRU DE STICLĂ

ÜVEGCENTRUM

ANFEED
furaje de calitate pentru ferma dvs.

elan
fruit

LATERAL

constructii
BUILDER

*... și mulți prieteni, voluntari,
cunoștințe și oameni de suflet!*

*... sok jóbarát, önkéntes,
ismerős és jóakaratú ember!*

MULTUMIM!

KÖSZÖNJÜK!